

Enstitüsü : Sosyal Bilimler
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Durali YILMAZ
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2012

ÖZET

BİLİNÇ AKIMI AÇISINDAN OKTAY RİFAT'IN ROMANLARI

Gülizar GÜLOL

Güç... İnsanın evrende varoluşunun nirengi noktasıdır; insan yaşamını, gücü elinde tutma çabasıyla anlamlandırır. Bu çalışmada ele alınan üç romanda kahramanların yaptığı, var oluşlarını anlamlandırma sırasında yaşadıkları evrensel çatışma, romanların bel kemiğini oluşturmaktadır. Bir Kadının Penceresi'nden romanında Filiz'in ezen bir koca karşısındaki varoluş çabası, *Danaburnu*'nda romandaki varlığı da trajikliği gibi silik olduğu için romanın art alanına düşen Emine'nin varoluş hikâyesi, Recep'in toplumun biçtiği rolle erkekliğini dayatarak var olma mücadelesi, hepsi için erkle var olma mücadelesidir. William Sheakespeare'in Kral Lear'ındaki Kral Lear, Oktay Rifat'ın *Bay Lear*'ında da Ferruh Sarıbay böyledir. Gençlikte de yaşlılıkta da erki korursanız, varlığınızın kaleleri sağlamdır.

Çalışmamda ele alınan, bu çatışmanın yarattığı sorunsaldır; çünkü bu çatışma dün de vardı, bugün de var, yarın da var olacak; çünkü erk demek, yaşamak demektir. W.Sheakespeare de bu temayı işler, Oktay Rifat da. Oktay Rifat romanına, Sheakespeare' in Kral Lear adına adına benzer bir ad koyup aynı temayı işler, aynı evrenselliği işaret eder; ama anlatım farklı olunca, hiçbir benzerlikten, aynılıktan söz edemezsiniz. Şiir, resim, tiyatro, eleştiri gibi türlerle yazın alanında söyleyecek sözü olan Oktay Rifat, altmış yaşından sonra, çağdaş anlatım olanaklarını denediği üç roman yazmıştır. Bu çalışmamda Oktay Rifat'ın yaşamöyküsü edebi kişiliği ve romanlarındaki, Özellikle de *Bay Lear*'daki bu çoğulcu anlatım teknikleriyle bilinç akışı tekniği ele alınmıştır. Yaşlı bir insanın katmanlaşmış zihinsel yaşam sürecine uygun çoğulcu anlatım teknikleri, yazarın bilinç akışı tekniğini kullanmasına uygun zemin hazırlamıştır. Onun eserlerindeki en belirgin özellik, şiirin zengin kıvraklığıyla yetinmeyip romanda da çok zengin anlatım ustalığına yönelerek, Türk edebiyatında yeni anlatım olanaklarının yolunu açmış olmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Oktay Rifat'ın romanlarında bilinç akışı tekniği, sosyal sorunlar, kadın sorunsalı olarak fahişelik, var oluş sorunu ve resim, Garip akımı, *Bir Kadının Penceresinden*, *Danaburnu*, *Bay Lear*.

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Social Sciences
Department : Turkish Language and Literature
Programme : New Turkish Language and Literature
Supervisor : Prof. Dr. Durali YILMAZ
Degree Awarded and Date : MA – June 2012

ABSTRACT
STREAM OF CONSCIOUSNESS TECHNIQUE IN OKTAY RIFAT'S
NOVELS
Gülizar GÜLOL

Power...is the triangulation point of human's existence in the universe. It makes human life meaningful by holding the power in his hand. In three novels dealt in this study, universal conflict characters experience during when they give meaning to their existence constitutes the backbone of the novel. In the novel "Bir Kadının Penceresi", Filiz's existence struggle of against her oppressor husband, in "Danaburnu" existence story of Emine, who remains on the background because her existence is obscure like her tragedy, Recep's struggle to survive by imposing her manhood with role the society gives him, in all of them struggle to live with power is dealt with. In William Shakespeare's King Lear, and Oktay Rifat's Mr. Lear, King Lear and Ferruh Sarıbay are like this respectively. If you protect power both in youth and agedness, then the castles of your existence is powerful.

In my work, I discuss the problems resulting from this conflict because this conflict existed before, exist and will exist in the future and because power means to live. Shakespeare also deals with this theme and Oktay Rifat do too. For his novel Oktay Rifat puts a name similar to that of W. Sheakespeare did for King Lear and dealt with the same theme and universality. However, when manner of telling is different, then you cannot talk about similarity or sameness at all. Oktay Rifat, who has something to say in genres such as poem, painting, theatre and criticism, wrote three novels in which he tried contemporary telling opportunities after he was sixty. In this work, Oktay Rifat's life story, literary character, his pluralist manner of telling, especially in *Bay Lear*, his technique of stream of consciousness is dealt with. Pluralist manner of telling which is suitable to cognitive stratified life process of an old person has resulted in writer's usage of the stream of consciousness technique. Most visible feature of his works is that he does not find it enough to use poem's rich agility, but he has also opened the way of new expressing modes in Turkish literature by turning towards rich expression artistry.

Key Words: The stream of consciousness technique, the question of social issues, the question of women as prostitutes, old age, the question of existence and painting in Oktay Rifat's novels, Garip movement, *Bir Kadının Penceresinden*, *Danaburnu*, *Bay Lear*